

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie seu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 57.

— Sibiu, Mercuri 20/1 Augustu. —

1883.

Abonamentu nou

la

„Observatoriulu“

pe semestrulu alu 2-lea din anulu alu VI-lea, carele se incepe din 1/13 Iuliu 1883 si ese regulatu de doue-ori pe septemana.

Pretulu este insemnatu de asupra si alaturea cu titlulu, adeca inlaintrulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In Romani'a totu numai cu 8 fl. pe anu, daca se prenumera directu la post'a Romaniei. In afara de monarchia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin posta e cu atatu mai regulata, cu catu liniile posteloru se inmultiescu pe fiacare anu in tote regiunile si directiunile, spre mare comoditate a publicului.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in optu dile, spre a se implini in regula.

Celu mai usioru modu a prenumera este prin mandate (asemnatiuni, blanquette) postali. Dara adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blanquettei, in dosu. A se adressa de a dreptulu catra redactiune: Sibiu, Piat'a mica 27.

Planurile companiei. Defaimarea episcopiloru. Mascele. Adeverat'a missiune a ministrului si episcopului.

(Urmare.)

Este unu secretu publicu, ca preas. sale episcopului Szabo i s'au promis capitaluri mari pentru inaltirea unei biserici catedrale si a unei resedentie episcopesci cu seminaru, de o dimensiune si luxu, precumu nu se mai vede nicairi la romani. Se dicemu ca tote acelea voru costa pe statu 1 milionu, sau doue se trei milioane, fia si mai multu. Las' ca ori catu de mari se fia acelea subventiuni, ele se voru da totu numai din sudorea poporului romanescu, carele si elu versa pe fiacare anu dieci de milioane in tesaurulu statului; dara apoi mai pote ore se fia cineva inca si astadi asia de naivu

ca se credea, ca cu pompe de acelea va orbi pe romani si'i va face tradatori de sange, ca se se declare de bastardi ai magiariloru sau ai ori-carui altu poporu? Niciodata.

Si apoi tote acelea ajutoirie stralucite nu se promitu nici episcopului Ioanu nici altoru prelati bisericesci cu scopulu pronuntiatiu religiosu, adeca spre a propaga religiozitatea si moralitatea in poporu, ci sub pretestu ca episcopii si archiepiscopii se ajute guvernului a combate si estermine din poporulu romanescu ideile daco-romane, in realitate inse sub conditiune, ca archipastorii bisericeii se convina, se conlucre, se ajute din respoteri a estermine din statulu Ungariei limb'a si nationalitatea romanésca. Repetimu de o miie de ori: dacoromanismulu este unu pretestu, o minciuna inventata de fanaticismulu si de catra nerusinatulu despotismu pe care l'au fetatu sterpitura anii 1830 pana la 1840. Asia, dacoromanismulu este unu fetu alu fantasiei unguresci, pe carele carturarii si politici magiari in compania cu renegatii loru l'au laptatu, dadacitu si crescutu mare de ani cincidieci incocce si apoi l'au prezentatu romaniloru la tote ocaziunile ca pe unu idealu propriu romanescu, pana ce in fine incepura a reflecta si romanii la elu si a'si dice siesi: Acuma vedemu ca este ceva in lume de care se temu si despotii nostrii. „Forte bine,“ isi disera unii dintre romani, daca este asia, dati se ridicamu si noi acesta momia, acea ciuha, gogoritia si fantoma, ca dora se voru spariia de ea ca se nu ne mai maltratedie si tiranesca precumu facusera in trecutu. Scimu noi forte bine, ca spre a schimba chart'a unei tieri si a rupe din teritoriulu unei monarchii spre a se incorpora la altu statu se ceru conditiuni de cea mai mare gravitate, sute de mii ostasi, mii de tunuri, aliantie sigure cu alte staturi tari si mai pre susu de tote invoirea si solidaritatea generala a unei natiuni homogene intregi de a se arunca dintru odata in catastrofe, in resboie civili insocite de tote atrocitatile si de esterminare, alu caroru resultatu finale nu'lu pote prevedé nici celu mai ageru ochiu omenescu. Totu asia de bine este cunoscutu, ca chiaru si in casu de cele mai stralucite victorii castigate spre a realisa planulu prezentatu noue de catra magiari, adeca

Dacoromani'a, se cere in instanti'a suprema in voinrea Europei. Au nu vediuramu chiaru in dilele nostre tote acestea conditiuni puse unoru staturi colossali de mari, era nu numai unoru staturi mici ca Romani'a? In ern'a anului 1878 pe Russi'a o intorsera dela mersulu seu triumfatoriu spre Constantinopole din muntii Balcani, ii anulara si tractatulu de St. Stefano; pe Austro-Ungari'a o autorisara, ca se ocupe Bosni'a si Hertiegovin'a, unde in a. 1878 infunda preste doue sute de mii trupe regulate; dela Romani'a luara Basarabi'a si'i detera Dobrogea. Facura doue Bulgarii si o Serbia regatu etc. Chiaru astadi ce alarmu nu se bate in contra Angliei din caus'a Egiptului si contra Franciei, caci a ocupatu principatulu Tunis. Tote acestea se sci si se vedu asia dicundu de tota lumea. Maxim'a dupa care se dice ca lucra, anume poteriile cele mari ale Europei in casuri de acestea porta nume de Aequilibrium, drepta cumpana, de balantiarea poteriiloru intre staturi, pe care forti'a brutale si neadormit'a dorintia a mai multoru staturi de a'si largi teritoriulu catu se pote mai departe, se incerca forte desu a o turbura. Daca inse dupa tote acestea consideratiuni forte practice si intemeiate pe adeveruri istorice, magiariloru le-a casionatu ca se'si faca spaima orba si de Daco-romanismu, precumu isi facu ei de Pangermanismu si de Panslavismu, lasati'i se'si-o faca, pana ce le va veni de capu.

Eca, asia vorbescu acei romani multi pucini cati sunt versati in ale politiceii, cati cunoscu si poteriile si neajunsele natiunei romanesci intregi.

Din partea nostra noi pentru incriminariile dacoromane avemu unu respunsu mai scurtu facia cu adeversarii natiunei romanesci, era acela este ca: pre catu timpu nu se producu acte si documente autentice, apoi pe temeulu acelora, sententie judecatoresci de valore convingatorie; despre atentate comisse in contra integritatii statului Ungariei sau monarchiei intregi din partea unui mare numeru de romani; pre catu timpu nu a fostu in stare se descopere pana acuma nici-unu guvern si nici altulu nimeni vreo conspiratiune, vreunu complotu romanescu indreptatu asupra ordinei publice, tintitoriu la revolutiuni sangerose, sau macaru la atentate

Foisiór'a „Observatoriului“.

Evulu modernu.

(Urmare.)

Francmaçonulu Lachambaudie la unu banchetu a cetitu urmatorea poesia relative la catechismulu crestinescu:

„Quel est ce livre elementaire?

„De superstitions, ou la raison s'altère.

„C'est un tissu“).

Francmaçonii sunt asia dara, dupa cum se vede si din acestu versiculu, imimicii catechismului crestinu, pe care 'lu declara de o carte superstitioasa, ce omora tota desvoltarea poterii spirituale a unui pruncu. Asia, ei escludu din educatiune moralulu lui Christosu. Ei striga in gur'a mare, ca educatiunea religioasa e unu veninu (virus); era parintii cari isi tramitu pruncii la scole, unde religiunea nu e esclusa, pecatuescu, de ore-ce ei cu voi'a isi inveninedia pruncii. Dar nu te mira iubite cetitoriu de acestea, ca-ci acestea tote esu din crerii francmaçoniloru. Francmaçonii dicu: „Duceti pruncii la acelea institute, in cari nu veti vedea pe parete icóna lui Christosu si a Mariei, aduceti pruncii la scol'a francmaçoniloru, ca-ci aci se afla sublim'a educatiune, progressulu si sciinti'a drepta“!

Asia dara, cine ne va garanta, ca Francmaçonii nu sunt aceia cari vreu se mantuiesca lumea de totu ce e bunu, si se o restorne cu fundulu in susu? Ba, ei se tinu mandrii pentru scopulu ce si-au propusu de a restorna altariulu, si in loculu lui a ridicá altariulu spiritului si alu ratiunii libere. „Altariulu spiritului omenescu si alu ratiunii este acela unde trebuie se'i temaidie ori-ce omu“! Striga ei. Francmaçonii se tinu mandrii pentru a poté restorna templulu crestinescu

si a ridicá pe acela alu spiritului si alu ratiunii: „Sciinti'a e templulu unicu si adeveratu, in care trebuie se pasiesca toti aceia ce vreu se fia iscusiti si sapienti“, striga ei. Ei se tinu mandrii mai departe, pentru-ca au in vedere negarea absoluta a divinitatii si a ori carui spiritulu misteriosu. (Ore pe dracula nu-lu nega, candu se scie ca ei se temu forte de dracu, si nu aru ambla noptea se le dai branza de iepure?*) Ei se tinu mandrii, candu scuipescu preste tote dogmele, ce le declara de carti pentru orbi; ei se tinu mandrii candu dicu, ca crestinismulu e unu jugu impusu de nisce tirani malitiosi: „Nici Ddieu, nici Mesia, nici cruce, nisce biseric'a; si nici unu tiranu nu trebuie se existe pe pamentu“! Ddieu e libertatea si libertatea e Ddieulu poporaloru, afirma francmaçonii! Acestea principie ale francmaçoniloru au produsu multa stricatiune in basea sociale. Multe fiintie se alipira de acestea principie si apoi ce devenira ele? Fiintie nestabile si revolutionarie. Ludovicu Blanc, scrie in istori'a sa, in care vorbesce de francmaçonii precum urmédia: „E de mare momentuositate a duce pe cetitoriu in acea mina, sapata de francmaçonii sub altariu si tronu; ei sunt mai aprigi revolutionari de catu Enciclopedistii“. Nu e mirare; devis'a loru este: „Se nimicimu biseric'a si tronulu“! Dreptu aceea, francmaçonii desvolta si au desvoltatu o fortia puternica contra ordinii politico-constitutionale; scurtu, ei sunt actorii si factorii rebeliuniloru. Nimeritu a disu dara Henri Martin, istoriculu francesu: „Francmaçonii sunt faptuitorii (les laboratoires) revolutiunii“; era F. Pyath, numesce francmaçoneri'a: „Biseric'a revolutiunii“).

Republicanismulu si liberalismulu ocupa pana astadi Europ'a apuseana. Francmaçonii se tinu superbi ca unii ce porta in frunte flamur'a republicanismului si liberalismului, si intru adeveru dese se si crudelele re-

*) Acesta pote se fia o fabula prea reu scornita, ca-ci cunoscemu cu totii francmaçonii (farmasoni) forte curagiosi, de di si de nopte.

Red. „Obs.“

**) Op. cit. p. 96.

volutiuni ce istori'a a inregistratu pana adi, sunt efectulu francmaçoniloru, ce au buciunatu lumii, ca ea se urmédia pre unu Voltaire, pe unu Rousseau si pe unu Montesquieu. Nu e de lipsa a enumerá revolutiunile europene de pana acum, cari tote au fostu oper'a francmaçoniloru. Deci nu gresimu, deca afirmamu, ca francmaçoneri'a e in mare parte o societate politica. O multime de barbati nobili si avuti, multi principii si duci se aruncara in bragiile francmaçoneriei, in urma insa candu vediura flacar'a revolutiunii erupandu din tote partile, si care flacara cuprinsa pe multi dintre ei, atunci se tredira si sciura ca cine sunt francmaçonii. In primele dile ale revolutiunii francesce, francmaçonii erau matadorii cestuiloru politice. Ei au fostu agitatorii revolutiunii francesce si totu ei au causatu caderea regelui Ludovicu Filipu, dupa cum marturisise chiaru capulu loru Baband Laribiére*).

Societatea francmaçoniloru este unu complotu perpetuu contra statului si a bisericii. In societatea lor se facu planurile ce tintescu la restornarea ordinii actuale, ce au in vedere distrugerea ordinii morali si sociali de adi. In logele lor se instruiescu omenii pentru a se poté luptá cu successu contra lumii actuale; pentru a poté reformá omenimea, dupa sufletulu si aspiratiunile francmaçonice. Ori-ce membru alu acestei societati, mai antaiu trebuie se fia introdusu in tote misteriiile secrete; trebuie se studiédie programulu acelei societati si norma de operatiune; si numai dupa aceea se incepa a subminá tronulu si altariulu pentru a le poté arunca in aeru.

Programulu loru politicu este a schimba lumea presinta prin o alt'a, in carea se nu fia nici tronu, nici altariu, nici cultu, nici Christosu, nici imperatu, nici popa! Acestea tote sunt „simbolulu“ loru, ce 'lu recitedia in tote logele lor. Si dorere, acestea idei sunt divulgate pretotindea. Ca documentu ne potu servi rebeliunile, asasinurile, nenumerate societati de conjuratiune respandite prin Americ'a, Angli'a, Itali'a,

*) Op. cit. p. 101.

*) Op. cit. p. 52.

contra vietiei mai multor barbatii de statu, precum se intempla de ex. in Irlandia, precum s'a intemplat chiaru din partea ungureasca in a. 1852 candu cu spendiurarea lui Libényi, in 1855 candu cu spendiurarea celor patru magiari ardeleni, in fine la 1859, 1860, 1866 candu cu incercarile de invasiuni spre a sparge monarchia: pana atunci declaramu pe toti acuatorii nostrii, fia aceia ori-si cine si de ori-ce positiune in statu, de calumniatori infami si ii despretiuimu, fara inse ca se incetamu vreo-data a le smulge masc'a de pre faia, ori-unde ne voru esi in cale, in pressa, in adunari, in biurouri si preotindenii. Acesta este respunsulu nostru.

Pe charte citate de catre dn. ministru Trefort nu damu o zala, sau ca'i prezentamu charte unguresci, carti si diarie totu unguresci, care tindu la incorporarea Romaniei, fara inse a face responsabile pe tota natiunea magiara pentru capritiele unor scriitori si desemnatori particulari de carti si charte. Si cine are fruntea ca se traga la raspundere pe unu poporu intregu pentru toastu beutu de catre unu singuru omu, dupa ce mai beuse si altele? De atuntemea acelu toastu in sinesi forte necalitu, nu a fostu decatu unu respunsu indirectu la juramentulu depusu la a. 1867 in Budapest'a si la ducerea in triumfu a Moldovei si a Munteniei cu ocaziunea incoronarei regelui Franciscu Josifu.

Ministrulu Trefort si mai tota press'a unguresca in locu de a insarcina pe episcopulu dela Gherla sau si pe alti episcopi cu combaterea dacoromanismului si sub acestu pretextu cu magiarisarea, ar trebui se cunosca odata, ca densii vedescu prin acesta procedura o lipsa totala de prudentia politica, pentru-ca ei insii destapta neincetatu si propaga intre romani cu totu adinsulu ide'a dacoromanismului, in tote clasele societatiei romanesci pana la simplii locuitori ai satelor.

Cu totulu alt'a este missiunea unui ministru de culte si a unui episcopu mai virtosu in dieces'a Gherlei. Immens'a majoritate a locuitorilor Ungariei este remasa in cultura asia, precum constata mai deunadi „Times“, carele are preste 1 milionu de lectori, apoi autoritativulu „Journal de Debats“ dela Paris din incidentulu procesulu dela Nyiregyháza, ca Ungaria e remasa in adeverat'a cultura humanitaria cu trei sute de ani inapoia Europei occidentale; era noi cutediamu se afirmamu acilea, ca din tota Ungaria partea cea mai barbara, cea mai selbatica, cea mai parasita, poporul celu mai impilatu, mai saracitu, despoiatu, prin urmare si mai intunecatu din tote se afla in comitatele Marmati'a, Ugocea, Satmaru, o parte considerabila din Biharu, Sabolciu, Ung. Bereg etc., adeca in cele doue diecese gr.-cat. rutene, in partea unguresca din dieces'a Gherlei si o parte din a Oradei.

(Va urmá.)

Din adunarea dela 24 Iuliu a alegatorilor dela Sibiu.

Deputatilor alesi la dieta nu se mai dau de catre colegiulu alegatorilor instructiuni dela care se nu se pota abate, precum era pana in a.

Rusia etc. Mai in fiacare di cetimu in jurnalele periodice despre deosebite societati secrete, revolte, rebeliuni, morte de omu si asasinuri contra personelor dela putere. Nu este vreo cestiune politica, in care francmaconii se nu fia si ei mestecati; deci cuvintele lui H. Martin au valoare durabila. Amu espusu forte pe scurtu punctele principale pe cari se basedia societatea francmaconica, pentru-ca ori-cine se isi pota face conclusiunea la venitoriulu secretu; pentru-ca ori-cine se priveasca fisionomia evului modernu, nu prin ochianu seau oculari insielatori, ci cu ochiulu liberu. Evulu modernu e unu evu plinu de reactiuni pe tote terenene. Ori-ce idee esita din crerii unor omeni, ea e adoptata de multi, fara de a cugeta platonice, ca ore asta idea nu e funesta pentru ginta omenesca. . . . Miscarile sunt bune; cine se misca traiesce, dupa cum dicu grecii antici, ei dara nmai acelea miscari cari au de scopu nobilulu, salutarulu si adeverat'a libertate pentru o ginte ce porta jugulu de feru alu servilismului; dara nu o miscare, cum o esercita francmaconii, in care omulu se cada victima immoralitatii si nereligiozitatii, in care omulu se fia degradatu la animalu, fara lege si fara Dumnezeu.

E lege naturale, ca omenimea fara religione trebuie se apuna. Cum dar voiescu francmaconii se invia omenimea, privandu-o de ce are mai scumpu, de tesaurulu sufletului seu; de religione? E lege, si e cunoscintia basata pe pozitivitate, ca moralitatea e salvatoarea omenimii, dar nu moralitatea predicata de francmaconi, fara de religione! . . .

Intru adeveru, societatea francmaconilor e mare si avuta, dispune de multe medie necesare pentru scopulu seu, insa ne avendu aceea fundamentu solidu, va trebui se decada ca si altele multe; ca-ci: „Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt ii, qui aedificaverunt eam“! . . . Pana aci despre francmaconi!

Se mai vedemu inca ceva!

Seau, mai ascultati, ve rogu, ca evulu modernu

1848. Acuma se dice ca remane la consciinta si caracterulu fiacarui deputatu, ca se apere interesele publice asia precum afla elu cu cale, fara a fi respundietoriu catre comitentii sei. Cu tote acestea sentimentulu de onore personala, bun'a cuviintia si chiaru interesulu propriu alu deputatulu de a sta in buna intelegere si armonia cu alegatorii, ii inunu lui datorintia ca se descinda din tronulu seu de pater patriae, se mergea macaru odata in anu la alegatorii sei, ca se'si dea sam'a de activitatea sa legislativa in sesiunea ce va fi trecutu. Alegatorii cei luminati cari nu ambla cu capulu in sacu si urmarescu regulatu din diarie desbaterile dietali, nu prea simtu trebuintia de a le mai asculta si dela deputati; se intempla totusi de multe ori, ca daca deputatulu nu este vreunu lenesiu si somnuros, vreunu perde-vara, sau care merge numai ca de doru la dieta pe cateva dile, ci daca e desteptu si zelosu, atunci elu scie se spuna multime de lucruri interesante si multu instructive, intrige si misieli petrecute, precum se dice, in dosulu culisselor, in ascunsu de ochii lumei; ca-ci adeca in nici-ostare a vietiei publice nu se tiesu atatea cabale si intrige ca tocma in parlamente. Sunt multi deputati la parere muti, cari nu vorbescu nici-odata sau forte raru in sedintie publice, vorbescu si facu intrige cu atatu mai multe in sectiuni si comisiuni, in cabinetele ministrilor, in conversatiuni private si mergendu adesea din casa in casa. Unii ca acestia sunt cei mai activi, si in casuri anumite multu mai periculosi de catu buna-ora atati oratori de frase голе.

Este cunoscutu la tier'a intriga, cumu intre alti deputati de nationalitate sasasca din Transilvania dn. dr. Carol Wolf a fostu unulu din cei mai energii aperiatori ai dreptului nationalitatilor insessiunea trecuta, cumu elu s'a espusu la insultele si la resbunarea totoror partidelor magiare anume in desbaterile asupra proiectulu de lege gimnasiala. Discursurile sale se citiau in acelea dile de catre toti cei interesati in cauza cu tota atentiunea meritata. Dara tocma asia s'a intemplat si cu raportulu seu facutu in 24 Iuliu la adunarea din Sibiu. Au si datu pe faia atatu densulu catu si colegulu seu Kästner o multime de miserii ale tieiei, care nu mai potu fi coperite de nimeni, era cu acestea au deschisu ochii ascultatorilor si mai bine decatu se intemplase pana acilea, ca se vedea si se cunosca adeverat'a situatiune critica, in care se afla patri'a si se nu mai dea credientu la nici-unu amagitoriu. Asia intre altele multe dn. Wolff constatandu ca veniturile tieiei pe 1883 s'au votatu in dieta cu 301,500,000 fl. era spesele cu 323,300,000 fl. prin urmare cu unu deficitu de 21,800,000 fl., sustine totusi si arata cu cifre autentice, ca acelu deficitu este in realitate mai multu decatu indoitu, adeca rotunde 44 milioane florini, pentru ca bilantiulu trasu este scaleiatu in adinsu, s'au pusu la venituri mai multe milioane care nu sunt venituri, ci datorii.

mai vre se isi mai marturiscesca inca unu pecatu, dar nu alu seu, ci contrasu dela parintele seu, dela evulu mediu. Intru adeveru, elu se plange ca a fostu asia debilu in sine, in catu nu a potutu se se lapede de peccatulu parintelui seu; elu pe care omenii lu lauda si lu numescu: „desteptu si luminatu,“ pe candu pe tatalu seu, l'au numitu prostu si intunecatu! — Elu se plange, ca inca in locu se sterga peccatulu tatalui seu, mai tare l'au maritu.

Sciti ce pecatu mai vre se spuna evulu modernu, si pentru care se plange? . . .

„Duelulu“!

Se lu lasamu dara se'si descrie peccatulu cum se cade, ca-ci la marturisire se recere nu numai spunerea peccatului, ci si cualitatea, cuantitatea, justarile sub cari ai facutu acelu pecatu, si altele mai multe, dupa cum dicu moralistii.

Se lu ascultamu si apoi se-i damu canonu! . . .

In evulu mediu veni pe scen'a lumii o spetie de onore disa: „cavaleresca“. Ea s'a incubatu mai antaiu in sinulu cavalerismului, seniorismului si aristocratismului. Catu de stricatoare este si a fostu acesta onore pentru societate, lumea si in spetie Europ'a singura a observatu si s'a infioratu. Unu singuru cuventu dragatoriu disu pe necugetate; s'au dupa cum dicemu noi Romanii „luandu-te gur'a pe din ainte“, iti aduce morte. Si multi individi cadiura victima acestei onori, poreclita cavaleresca. Dintru inceputu acesta onore era daunosa numai pentru aristocratiu si cavalerismu; astadi, ea e lipita si de celu mai din urma cancelistu, militariu, industriariu ori comerciantu. Toti au onore si toti se vatema in onore; apoi mandrii de acesta onore ei voru, deca li-e atacata, se'si o revindice prin morte ori vietia; elu recurge la duelu (duelling) si pe acesta ilu considera de unu ce nobilu si cavalerescu! . . .

(Va urmá.)

Apele minerali din Transilvania.

Candu dice cineva ape minerali bune de beutu sau de scaldatu, dice sanetate, sau vindecare de multe bole, preservative contra unu mare numeru de bole. Se mai intielege si altceva sub ape minerali si acelu ceva este banulu, venitu, averi frumoase pentru acei cari le au in proprietatea lor si cari se pricepu a le cultiva si a le tine in ordine si regula pentru ospetii cari le cauta, ale si castiga tota comoditatea posibila. Ti se pare lucru fabulosu citindu in fiacare anu, ca de ex. ospetii dela Karlsbad au trecutu preste 10—15 mii de suflete, ca la Ischl, Ems, Gastein, Gleichenberg, Marienbad, Franzensbad, Töplitz etc. etc. trecu preste cate 3—5—7 mii si ca ce e mai multu, pe langa tote commoditatile de care pe la baile nostre nu avemu nici-o idea, traiulu vietiei nu e mai scumpu in Austria si Boemi'a decatu in saraciile nostre de bai ungurene, ardeleni, romane, unde adesea nu ai nici-o perina sub capu, daca nu'ti vei duce de acasa, multa lume imperatie. Dara apoi se si cunosce pe proprietari atatu saraci'a, catu si lenea, egoismulu si sgarcenia. Se vorbesca cifrele.

Ap'a minerala dela Valcele (Elöpaták) 2 ore dela Brasiovu, escelenta contra hemoroidei si multime de alte bole, este mai eficace decatu cea dela Marienbad in Boemi'a, si totusi sunt medici, cari pentru aceleasi bole trimitu pe bolnavi in Boemi'a, era Elöpaták de la 15 Iuliu avea abia 553 suflete de ospeti cu baiati cu totu. Borsek sunt ape renumite in tota Europ'a si totusi numai 326 ospeti! In Málnás 217 adeca de pe acolea din Secuime. Dela Tusnad ni se scrie noua, ca estimpu abia se mai vede ici-colo cate unu ospetu din Romania. Pentru-ce ore? Causele sunt sciute. Pe langa lips'a de comoditate, familiile adeveratu romanesci (nu si cele israelite s. a.) care veniau la acelea bai, dela unu timpu incoca nu mai potu suferi atatea insulte si alusiuni satirice cate isi audiau pe la acelea locuri; apoi preste totu urgi'a ce domnesce intre acestea doue elemente, e prea multu desgustatore. Adaoge la acestea, ca si in Romania se deschidu mereu atatu bai de apa rece catu si minerali, ca cele dela Sinai'a, dela Slanicu in Moldova (vedi mai jos), la Balt'alba spre Braila, la Calimanesci pe Oltu s. a. s. a.

Despre alte ape minerali forte bune din Transilvania, ca Covasna, Basn'a, Koronka, St. Giorgiu (Nasandu), Salinele Sibiului si la Turda, Gioagiu, Calanu, Deva (comit. Hunedorei etc.) abia vedi ici-colo cate o urma in vreunu diariu. Proprietarii si intreprenorii de sgarciti sau de nepractici cum sunt, nici ca le anuntia prin diarie; le este mila de 3—4 fl., perdu apoi cu sutele si miile din lipsa de ospeti.

Din Romania.

Starea actuala a instructiunii publice.

(Urmare.)

Cu acesta, departe de noi ideea de a crede, ca prin mesuri mai eficace de catu pana acumu, prin reorganizarea serviciului revisoratalui, nu s'ar putea obtine rezultate mai bune pentru invetiamentulu ruralu, dela principiulu obligativitatii instructiunii.

De alta parte — si acesta spre onorea poporului romanu — trebuintia de lumina, de carte ce s'au desteptatu si cresce dilnicu in populatiunea nostra dela sate, reclama dela guvern si comune sacrificii mai pre susu pote de catu permitu resursele sale bugetare. Mai pe fie-care anu, dela unu timpu incoca, Camer'a legiuitoare acorda sume insemnate pentru creatiunea de noue scoli rurale, si chiaru pentru anulu viitoru scolaru mai multu de 100 scoli se voru infintia din nou pe comptulu statului, si aprope totu atatu pe comptulu comunelor.

In vederea acestei necesitati crescende de lumina pentru populatiunea rurala, guvernulu a votatu anulu acesta legea pentru infintierea casei de ajutorulu scolelor rurale, si esemplulu datu de patriotulu romanu basarabeanu domnu Stroescu, care a daruit 50'000 ruble in scopulu acesta nobilu, speramu ca va fi urmatu aci in tiara de cei cari porta in sufletu iubirea pentru luminarea si propagarea nemului si ca se voru intreca catu mai multi prin donatiuni generose a usura greutatile comunelor si ale statului!

Localurile au o iniuriere insemnata asupra mersului intregu alu scolelor; comunele, in ingrijirea carora este lasata prin lege facerea si intretinerea acestor locale, au inceputu unele in marginea resurselor de cari dispunu, se edifice noue localuri incapetore, cari pe alocurea se datorsescu

inițiativei proprietarilor cari au daruit unii terenul, alții materialul de construcție și alții în fine edificiul întregu cu aparatul didactic necesariu.

Trebuie se recunoștemu însă, cu toată silința vrednică de lauda a administrației și cu toată pornirea generoasă a cătoru-va proprietari, că mai rămâne încă multu, foarte multu de făcut în respectul cladirilor pentru învetiamentul primariu ruralu. Celu mai mare număr din ele nu corespund trebuinței pentru care sunt destinate.

Pentru îndreptarea reului, consiliul permanent crede că este lipsa de o lege specială, așa cum există de exemplu în Franța, și de crearea unei case de credit a școlilor, la cari comunele sau județele în lipsa de alte resurse se se potă imprumuta în anume acestu scopu. De alta parte, ministeriul va fixa diversele planuri-modelu de școli primare pentru comunele rurale, însoțite cu devisele estimative, potrivit cu resursele comunale sau cu regiunile școlare.

Dacă înse localurile sunt de o însemnată vedită pentru progresul școlii, — corpul învetiitorescu și cartile didactice sunt de o importanță cu multu mai mare!

Pentru cele din urma consiliul a vedut cu plăcere înscrisă în bugetul anului curentu sum'a de 10.000 lei pentru formarea unei biblioteci a școlilor rurale; concursul este deja fixat și se speră că acesta e numai un început care va da rezultatele așteptate, grație previziunilor în viitoru bugetare.

Corpul învetiitorescu ruralu, cu plăcere constatăm, tinde din ce în ce spre ameliorare! Vechii învetiitori lipsiti de studiile speciale pedagogice și admisi în cadrul învetiamentului înainte de crearea școlilor normale, precum și seminaristii cu 4 clase — primiti că învetiitori în lipsa de normalisti — se împușcă în fie-care anu, făcându locu absolventilor școlilor normale, alu caroru număr a crescutu continuu. Așa, pe când până în 1867 nu există în toată țara de câtu o singura școală normală la Jasi, școl'a Vasile-Lupu, în 1870 numeram 4 asemeni stabilimente; în 1875 ele au crescutu cu 3, în 1876 cu 6, ridicându-se continuu și numărul elevilor normalisti, așa din 358, câți erau în 1876, astăzi avem peste 750, numărul lor adică mai multu de câtu s'au îndoit.

(Va urmă.)

— După licitațiunea pentru 1 miliardu de caramidi publicată de către ministeriu a ridicat atâtă pulbere în presa austro-ungară, este bine că se o cunoștemu după textul autentic publicat în „Monitoriul oficial” de repetite ori

Ministeriul de resbelu:

Administrațiunea războiului avându necesitate de unu număr de 475 milioane caramidi de dimensiuni obicinuite: 27.13,6, sau 1.000.000.000 caramidi dimensiuni mai mici: 20.10,5 pentru fortificatiă proiectată împrejurul orașului București; se face cunoscutu doritorilor de a lua întreprinderea acestei furnituri, că se primesc oferte la ministeriul de resbelu (direcția 4-a, arme speciale), până la 1 (13) Septembrie a. c.

Ofertele voru trebui se sune pe mia de caramidi, atât pentru dimensiunea cea mare, cât și pentru dimensiunea cea mică.

Condițiunile în care va trebui făcută această furnitură sunt:

Caramidiele voru fi de cea mai bună calitate, din pământ argilosu, bine curățit și bine frământat, bine arse, bine turnate, dense, tari, sonore și negelive.

Predarea se va face în cursu de 5 ani, cu începere dela 1 Mai 1885 și în cantități de câte $\frac{1}{30}$ din catatimea totală la începutul fie-carei luni de lucru.

Locul pentru predarea caramidilor va fi pe punctul sau punctele ce se vor indica de agenții administrației războiului, parte în giurul capitalei pentru incintă și parte la o departare de incintă pe liniă forturilor, care nu va fi mai mare de 5—9 kilometri.

În oferte se potă aștepta și prețulu pe mi'a de caramidi la locul de fabricație. Alegerea locurilor pentru fabricarea caramidei în prejm'a orașului nu se va face de cât cu învoirea prealabilă a administrației resbelului.

Ministeriul își rezervă dreptul de a da întreprinderea asupra unuia sau mai mult furnisori, după cum ofertele voru prezenta mai multu avantaju.

Ofertele însă pentru cantități mai mici de cât 10 milioane de caramidi nu se vor primi.

Ofertele voru trebui însoțite de o garanție provisorie 2% din valoarea ofertei.

Furnisorii asupra carora se va confirma toată sau parte din întreprindere, voru trebui a depune în 15 zile dela notificare o cautiune definitivă în efecte publice sau numerariu, egală 4% din valoarea furnituri.

Furnisorii cari voru instala fabrici de caramida sistematice, de o importanță corespunzătoare celu puțin valoarea cautiunei, li se vor putea restitui primindu-se drept cautiune acea instalațiune.

Plățile se voru face treptat cu depunerea caramidilor.

Nr. 6.049. 1883, Iuliu 6.

— (Baile dela Slănicu.) După diare din capitală: „Nici-odată baile dela Slănicu nu au fost într-o stare mai înfloritoare, de cât astăzi. Multă inițiativă d. Alexandru-Varnav-Liteanu, și a dloru ingineri Xenopol și Rășcanu, astăzi baile dela Slănicu sunt, sub toate punctele de vedere, cele mai frumoase și mai bine organizate din Români'a. Lumea este foarte numeroasă acolo. Antreprenorul își dă toată silința, pentru a multumi pe numeroșii vizitatori, cari frecuentă baile, și pentru a-i îndestula în totul.

„Speram, că cu încetul Românii voru ajunge a renunța la obiceiul de a da tributul anual de bani strănătății pentru cautarea sanătății lor”.

— (Incidentul dela Oituzu.) Cătim în „Revisuirea” din Bacău: „În ziua de 29 Iunie, sergentul maioru austriacu, Joseph Egyek, comandantul punctului Poian'a-Sarata, trecându peste frontieră în Români'a, îmbrăcat în haine civile și înarmat cu unu revolveru, a intrat în comun'a Hirj'a pentru a prinde pe unu desertor numit Const. Papuk. Ajunsu în dis'a comună, sergentul maioru austriacu, urmărindu pe Const. Papuk, a intrat după elu în cărciuma lui Vasile Tataru, l'a amenințat cu revolverul, pe elu și pe celelalte persoane cari se mai aflau în cărciuma în acel moment, și pe urma, dându afara din cărciuma pe locuitori, a legat și pus în lanțuri pe pretinsul desertor, cautându a-lu teri peste hotăr. (Acelu sergent a fost înse arestat în Moldov'a.)

— (Raportul dlui prefectu de Covurlui asupra improprietății insuratiilor lor.)*

Domnule ministru!

Socotă de datori'a mea a ve pune în cunoștință despre situațiunea în care se găsește astăzi importantă lucrare a improprietății insuratiilor și despre efectele ce a produsu în acestu județ legea specială din 1881, care regulă această materie.

I. S'au făcutu improprietăți pe unsprezece mosii ale statului, pe o întindere totală de 5,557 falci, și a-nume:

1. pe mosia Vamasie li s'au datu	243 falci 40 pr.
2. „ „ Branisce si Trajanu	509 „ 40 „
3. „ „ Slobozia Conache	857 „ 20 „
4. „ „ Ōsele	369 „ 60 „
5. „ „ Craciuna sau Viorica	403 „ 40 „
6. „ „ Maxineni	981 „ 40 „
7. „ „ Tulcesci	32 „ 40 „
8. „ „ Sultana	328 „ 40 „
9. „ „ Cismelele	675 „ — „
10. „ „ Parte din Braniscea	907 „ 40 „
11. „ „ Vadeni	248 „ 60 „

Totalu datu 5,557 falci — pr.

II. Acestu pământ s'a împartit la 1,527 locuitori sub nume de insuratiei, dintre cari 1,260 din diferitele sate ale județului Covurlui, unu din județul Vasluiului și 266 din orașul Galați.

III. Cu acești locuitori s'a hotărât a se forma 5 sate nouă cari sunt în construcție, și a-nume: Smărdanu, Vasile Alexandri și Cuza-Voda în plas'a Siretului; Venetorii și Costache Negri, în plasa Prutului.

IV. Din 1,527 de improprietăți s'au mutat pe la satele nouă, ce se formă pe pământurile ce li s'au datu, numai 496 oameni, din cari 419 de prin comunele rurale din acestu județ, 76 din orașul Galați și unu din județul Vaslui.

V. Din numărul de 1,527 improprietăți: 1,322 cultiva singuri pământurile ce li s'au datu; 71, neîndeplinindu condițiunile legii, s'au luat dela ei pământurile și s'au datu la alții; era locurile lor a 134 indivizi, în întindere de 502 falci și 60 pr., se stăpănescu de către comunele respective, cari plătescu darea către stat.

*) Reproducemu acestu raportu cu scopu că se se vedea, ce se întâmplă în Români'a cu așa numitii insuratiei.

VI. Din întreaga întindere de 5,557 falci pământ cedate de stat, 125 falci și 34 pr. sunt destinate pentru trebuințe publice, precum: zidiri de case de școală, localuri de comună, etc.

VII. Sum'a totală convenită statului pentru acestu pământ, dela dată improprietății făcărui individuu și până la acuitare, este de 916,133 lei 25 bani, din care 65,832 lei 21 bani s'au acuitat dela 1 Aprilie 1882 până astăzi; era restul de 850,301 lei, 4 bani rămâne a se acuita la termenile legiuite și în modul de lege prescris până la 1 Aprilie 1895.

VIII. Din sum'a de 850,301 lei arătați mai sus, 25,046 lei 72 bani sunt remăsiți din ratele convenite statului pe trecut, până la 31 Mai 1883.

(Semnatu) prefectu, C. Christ. Cerkez.

— (Traducerea din nou a cartilor bisericesci. Lectorii noștri au vedut, cum diariul nostru a urmărit și publicat după puțină toată măsurile luate că de trei ani încôce pentru traducerea nouă a tuturor cartilor bisericesci, decisiunile sinodului, învoirea guvernului, alegerea comisiunii, desemnarea speselor etc. Publicul înse voiesce se afle, dacă s'a și realizat ceva din acel planu importantu. Credem că este aci locu de a observa din nou, că această întreprindere este una din cele mai grele, mai importante și delicate, din câte se prezenta literaturii eclesiastice și mireni în epoc'a noastră spre realizare. Aci nu încape se aplicam cuvenitele urgențe, accelerare, nu a produce multu și reu, ci puțin și bine sau chiar foarte bine. E lucru mare se avem o limbă bisericească națională cât se potă mai corectă, totuodată usiōră și demnă de a fi luată de modelu în contra celor cari în anii din urma își pusera în capu că se ne corectă și spurce din nou limb'a.

Mai de curendu cestiunea traducerii cartilor bisericesci s'a pertractat în ședința din 11 Iunie st. v. în s. sinodu alu bisericei române. Din aceea ședința după alte desbateri relative la starea clerului de mir și la drepturile acestuia, citim și următoarele:

„P. s. Episcopu alu Romanului: Voiu se aduce la cunoștință șantului sinodu, că comisiunea aleasă pentru cercetarea cartilor bisericesci, din care facu și eu parte, a luat în cercetare cēslovul revisuit de comisiunea de afara; l'am revedut și noi și am gasit că este bine corectat, și de si noi l'am revedut numai până la jumătate, totuși în vedere că șantulu sinodu are a se închide peste câteva zile, propun a se da unu votu că se se înceapă tipărirea acestei carti, rămânendu că comisiunea care este permanentă se revadiază și partea următoare, mai cu sēma că trebuie și unu timpu de pregătire că se se potă începe tipărirea, și aceea pregătire nu s'ar face fără acestu votu alu șantului sinodu.

P. s. Inocențiu Ploesteanu. Ve rogu și eu se dati acestu votu, pentru că se aștepta cu nerăbdare editarea cēslovului corectat și cu litere nouă, și cei în dreptu se vadiază că se lucră și nu se cheltuescu banii înzadar.

P. s. Arhiepiscopu Calistratu Barladeanu. Eu asi dori că comisiunea însărcinată de șantulu sinodu, mai înainte se aduca unu raportu, că se face cunoscutu tuturor membrilor șantului sinodu de corecțiunile cari s'au făcut în această carte și dupe aceea se se dea votulu cerut de P. s. Episcopu alu Romanului.

Mai urmându ore-cari discuțiuni, se pune la votu propunerea P. s. Episcopu alu Romanului de a se aproba tipărirea cēslovului și se primesce.

Generalu Brialmont scos din armat'a belgiana din cauza că a fostu în Români'a.

O faptă această, care a destăptat cu totu dreptul atențiunea tuturor cercurilor superioare nu numai în armatele europene, ci și în clasele civili. Pentru romani casulu acesta este și mai semnificativ.

Generalulu Brialmont, celu mai renumit în patri'a sa că strategu și că ingineru de fortificațiuni și unu din cei mai celebri în Europ'a, fusese invitat înca din anul trecut în Români'a cu scopu de a face studii de fortificațiuni și a sta în ajutoriu cu consiliul seu întieptu. Atunci generalulu a venit în Români'a, nu pe sub pământ, ci în vederea lumii, dăra din partea guvernului seu necum se fia fostu pedepsit, ci nici macaru înțepare nu i s'a făcutu. Acelasi generalu a venit și estimpu în Români'a spre acelasi scopu; astădată înse a patit-o foarte reu, că elu a fostu departat din armată.

Unu renumitu professoru de universitate dn. Thonissen cá deputatu facú o interpelatiune aspra in camera. Ministrulu presiedente Frère-Orban respunse totu aspru provocandu-se la legi, la instructiuni si la disciplin'a militara, spunendu totuodata, cá ministrulu plenipotentu austro-ungurescu l'a intrebatu prin graiulu viu, daca Brialmont mersese in Romani'a cu scirea si cu voi'a guvernului seu. Se dice, cá acesta intrebare a diplomatului austro-ungurescu a incurcatu pe ministrii belgiani cu atátu mai virtosu, cá-ci ei atunci reflectara la incuscrirea cunoscuta a regelui Belgianu cu imperatulu Austro-Ungariei prin casatori'a archiducelui Rudolffu cu archiduces'a Stefani'a, éra de cealalta inrudire, au uitatu, cá adeca ducele de Flandri'a fratele bunu alu regelui Leopold are de consórta pe sor'a buna a regelui Carolu I, prin urmare, cá ministeriulu pe-depsindu atátu de aspru pe Brialmont, a vatamatu greu in Bucuresci facédu celu mai mare afrontu ce se póte cugeta.

Altii esplica tóta acésta intemplan'e fôrte ne-placuta din neutralitatea regatului belgianu, dedatu a tiné cátu se póte strictu la aceea. Atunci inse lumea scie se numésca multime mare de casuri chiaru din dilele nóstre, unde atátu Elveti'a neutrala cátu si Belgiulu neutralu, cá si alte staturi mari si mici n'au facutu nici-o dificultate din cauza cá oficiari de ai loru au fostu ceruti si s'au dusu in alte staturi cá se faca servitie, se organisadie trupe, chiaru se le comande in resbóie.

Dupa exterminarea cameriloru sultanulu Mahmudu mosiulu sultanului de acuma, luase oficiari prussiani cá se'i organisadie armat'a si se fortifice mai multe cetati si Russi'a nu a reclamatu.

Austri'a a datu siachului Persiei oficiari cáti au cerutu acesta spre a'i organisa armat'a. Trupele Greciei le au organisatu oficiari europeni, si nimeni n'a disu nimicu.

Intre 1829—34 ostea Romaniei a fostu organisata de generali russi. Sub domni'a lui Alex. Joanu Cusa au fostu chiamati asia numiti instructori francesi, cari au formatu tóte trupele dupa modelu francesu; la unii vecini nu le-au placutu, dar n'au protestatu nici-odata, cá se nu se faca de risu. Din Austri'a au mersu de repetiti-ori oficiari superiori austriaci in ostea lui Don Carlos din Spani'a cá se se bata pentru elu. Acésta fapta a fostu mai grósa de cáta ori-care altu imprumutare de oficiari, si totusi n'a protestatu nimeni.

Ostea Bulgariei o fómédia si comanda astadi generali si coloneli muscali, protesta ce e dreptu press'a magiara, muscalii inse isi facu urechi'a tóca sau ridu.

Mai voiti exemple? Mai sunt destule.

Tóte potu se fia, si sunt asia; cu Romani'a se face esceptiune. Ei sciu pentruce, dara o scie si Romani'a fôrte bine. Pána una alta se citimu si câteva pasage dintru o scrisóre romanésca venita „Telegrafului“ din Bucuresci dela corespondentele seu din capital'a Brusela, unde a fostu primitu de cátra generalu Brialmont cu bunavointia caldúrsa. In acea scrisóre e criticatu aspru raportulu ministeriului, prin care cere dela rege scótearea lui Brialmont din activitate.

„Esista la inceputulu raportului si in cursulu lui de asemenea, unu spiritu fôrte bine voitoru pentru Greci'a si fôrte ostilu Romaniei. Tinemu din isvoru pozitivu, cá generalulu Brialmont n'au avutu nici odata si nici n'are astadi intentiunea d'a se duce in Greci'a, tiéra in care are atátu de puçina confientia, încátu se teme ca nu brigandii se fi tae nasulu séu urechile séu se ilu retie captivu si se nu ilu libereze de cátu cu pretiulu unei sume (moyenant rançon). O dovada e, ca la cererea facuta de consululu regatului elenicu, la permisiunea data de consiliulu de ministri belgiani, generalulu Brialmont tace! De unde se vie dára dorinti'a cabinetului de a'lu trimete in Greci'a? Nu scimu! Faptulu e, cá déca in urma, in cererile generalului Brialmont, numele Greciei se gasesce alaturi cu numele Romaniei, elu nu se gasesce de cátu par pure finesse.“

Dar unu faptu si ciudatu si mai neexplicabilu e urmatorulu: Dupa intorcerea din primul voiagiu facutu in Romani'a se face unu raportu către Rege, raportu pe care ministrulu ilu ascunde generalului, si generalulu nu'lu cunósce; pentru ce? Ér nu scimu. Dlu Brialmont cere in urma, susu si tare, unu congediu pentru Romani'a;... nu fi se vorbesce nimicu de acestu raportu nici de vederile guvernului in acésta afacere. Pentru ce,? Éra nu scimu! S'apoi intaiulu voiagiu in Romani'a a fostu facutu cu unu congediu cerutu pentru Greci'a; guvernulu nu'i dice

nimicu, ér alu douilea voiagiu, facutu cu unu congediu pentru Austri'a, gasesce atátu veninu? Ér nu scimu pentru ce.

Inim'a cestiunei in sa nu e aici; disciplin'a militara si exigentiele politice; éta calulu de batae alu dispositiunei de neactivitate luata façia cu generalulu Brialmont.

Nu vomu insista de cátu asupra exigentieloru politice! Esista realmente, cu alte cuvinte, esista pána astadi pe cale diplomatica vre-o dificultate nascuta din voiajurile generalului Brialmont? Nu! Ar exista, dice raportulu, déca guvernulu belgianu aru acoperi sub indulgentia purtarea... ect. Esistat-a ocaziunea primului voiagiu candu guvernulu ilu a acoperitu cu indulgentia? Nu! Pentru unu ar, nu se isbesce unu omu de tali'a generalului Brialmont!

Raportulu aduce inca o acusatiune directa guvernului romanu, d'a nu fi cerutu serviciile generalului Brialmont, pe cale oficiala. Ori si cine póte in sa vedea de departe, ca acésta acuzare e o scusa: guvernulu putea, facendu-o, se aiba macar o sperantia de reusita? Nu! Cá-ci fortificatiile ce le facemu sunt neaperatu la adress'a natieloru de cari suntemu impresurati, intre cari, in primul rang e Austri'a, alu carei mostenitoru la tronu e ginerile Regelui Belgiei. Unde e sians'a de reusita? Noi n'o vedemu! din contra. Acestu refusu la adress'a Regelui Romaniei fratele Alt. Sale comitesei de Flandra, soçi'a fratelui Regelui Belgiei — ar fi pututu arunca turburare intre relatiunile loru; atunci, si numai atunci amu fi pututu acusa pe primul nostru ministru de lipsa de tactu. Astadi in sa, candu in façi'a hotaririi limpede-vedietóre a primului nostru ministru, d'a nu cere serviciulu generalului Brialmont pe cale oficiala, intre acésta procedere si acuzarea ce raportulu fi aduce astadi, nu sciu care din doue fapte dovesce mai multa finetia diplomatica.“

Coler'a.

Grij'a si fric'a de acea bóla spurcata inca totu mai ocupa press'a européna intréga si pe tóte guvernele, éra scirile care vinu atátu din Egiptu cátu si de cinci dile incóce din alte tieri, au influentiatu chiaru si bursele si comerçulu europénu.

In capital'a Cairo dela 25 Iuliu incóce dupa luarea de tóte mesurile nu mai moru câte 4—500 ci numai câte 250 pána la 300 pe di; dara si aceste cifre sunt teribili. In alte 8 orasie si in 2 districte moru câte 10 pána la 50 ómeni pe fiacare di.

In dilele din urma au venitu sciri despre câte 2—3 casuri de colera dela Smirna si dela Odess'a. Asia dara cu tóte carantinele reulu se apropia, trecédu si in Russi'a. De alaltaeri incóce nu se mai potu ascunde nici casurile de mórte prin coler'a chiaru in Londr'a! De atunci fric'a s'a latitu preste tóte tierile. Anglii cá se nu suferé in comerçulu loru, au afluatu pentru coler'a loru unu altu nume: coler'a européna! De ce nu distingu ei si intre mórte européna si mórte egipténa? Ce sofisma de martiafoi.

Necrologu.

Elen'a Gärtner nasc. Costande, cá flica, Traianu Costande, cá fiu, si C. Gärtner, ingineru superioru, cá ginere, in numele loru si alu copiiloru loru aducu la cunoscintia trist'a scire despre repausarea multu iubitului loru tata, socru si mosiu

Joanu Costande,

professoru de desemnu in pensiune, care in etate de 70 ani in 29 l. c. st. n. la 10 óre inainte de amédi, lovit de apoplexie, si-a datu sufletulu seu nobilu in manile Creatoriului.

Remasitiile pamentesci ale repausatului s'au ridicatu din spitalulu Franciscu-Josefinu de aici, Marti in 31 l. c. la 3 óre d. a. si s'au asediatu in cintirimulu gr.-cat. (Freundschaftsgasse) spre repausulu eternu.

Sibiu, in 30 Iuliu 1883.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

(Estrasu.) In Nr. 42 alu „Observatoriului“ din a. c. aparuse o corespondentie cu data din 3 Iuliu, in care se dicea intre alte multe, cá in comun'a Sacadate se afla trei confessiuni, doue romanesci si alta luterana, „ai caroru preoti aru fi bine dotati, dara preotiloru romanesci le strica impregiurarea, cá nu sunt prenumerati la nici-unu jurnal romanescu si nu se ocupa de limb'a si literatur'a romana, apoi cá cu scólele stau si mai reu“.

La acelea denuntiari facute prin pressa in cestiuni de cultura nationala, ne venise dela Sacadate din 13 Juniu unu respunsu de cinci pagine folio, in care corespondentele din Nr. 42 e spalatu cu sapunu de caramida. In urm'a rogareí nóstre cá acelu respunsu se fia pe cátu se póte mai scurtatu dupa impregiurari, luaramu invoirea de a face din totu urmatoriulu comunicatu:

Unulu dintre dnii parochi romanesci din comun'a rurala Sacadate este totuodata protopopu administratoru greco-catolicu. Dsa pe langa ce are si o modesta biblioteca pe cátu iau permis impregiurari familiare a si-o castiga, a mai fostu si pána acuma prenumeratu la câte unulu sau doue foi periodice romanesci, éra pe anulu acesta este abonatu la trei, „Gazet'a Transilvaniei“ din Brasiovu, la „Foi'a bisericesca“ si la „Fói'a scolastica“, citesce si alte doue diarie in schimb cu altu abonatu, éra anume pentru „Observatoriulu“ produce o quietantia din 21 Aprile pentru 4 abonati din tractulu seu. Deci fiindu-cá dsa tóta acea denuntiare o tine de o fapta reutatósa, provóca pe corespondentele cá se mérga acasa la dsa spre a se convinge in persóna despre totu ce se afirma in acestu respunsu, presupune inse despre densulu care este anonimu, cá a fostu destule-ori la casa'i, cá ia cerutu si diarie de cititu, pe care nu i le a mai intorsu, cá'i póte da si din cele vechi atâtea, câte se nu fia in stare de a le duce in spinare pána in vecin'a comuna Scorei.

Tóte acestea impregiurari sunt in adeveru de natura, cá dnii corespondenti se se póta esplica unulu cu altulu in persóna.

In cátu pentru starea scóleloru, s'ar parea cá domnesce o mare rivalitate intre vecini Sacadate si Scorei; cá-ci éta ce se mai coprinde in replica:

„In togma asia stá tréba si cu pasagiulu, unde Secadatianulu dice: cá cu „scólele inca stamu reu.“ Nu sciu deca anonimulu corespondente a participatu vre-odata la unulu din examenele nóstre, séu ba? Atáta sciu cu siguritate, cá pruncii gr.-cat., cari au frecuentatu fara stírbire órele de prelegeri regulatu, pre langa tóte cá, ce e dreptu, invetiatoriulu are unu salariu tare moderatu, la esamenu au datu respunsurile celea mai multumitóre, ceia-ce se aru putea constata inca si astadi din protocólele de silintia, luate cu ocaziunea esamenelor, de cátra comisarii singuru spre acestu scopu emisí din partea superioritatiloru scolastice.

Eu singuru in persona amu participatu la mai multe esamene granitiare, unde invetiatorii sunt prea bine dotati, si nu se ocupa cu economi'a si anumitu la unulu mai in apropiere in una din comunele vecine situata spre resaritu, unde invetiatoriulu e fôrte bine dotatu, si totuodata si diriginte. Marturisescu inse adeverulu, cá esamenulu ce l'a facutu cu pruncii esaminati si instruiti de densulu, a fostu vis-à-vis de ale nóstre multu mai simplu, mai nemultumitoriu, mai necorespondentioriu. Despre asta in sa dlu Secadatianulu, care inca póte a luat parte la mai multe, tace tacerea pescelui.“

Convocare.

In conformitate cu §. 21 din statutele asociatiunei transilvane si in conformitate cu conclusulu adunarei generale din Deesiu adeca dtto 28 Augustu p. prot. 51, adunarea generala pentru anulu cur. se convóca prin acésta in cetatea Brasiovu pe dío'a de 17/29 Augustu 1883 la 10 óre antemeridiane, avendu a se continuá in dilele urmatóre.

Aducédu acésta la cunoscintia publica, invitu pe toti p. t. membrii ai asociatiunei a luá parte in numera cátu mai mare la siedintiele acestei adunari.

Dela presidiulu comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Sibiu, in 9 Iuliu st. n. 1883.

Jacobu Bolog'a,
vice-pres.

Spre sciintia.

Comitetulu subscriscu instituitu pentru indeplinirea celoru de lipsa pentru primirea domniloru óspeti, cari voru lua parte la adunarea generala a „Asociatiunei pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu din Transilvani'a“, ce se va tine in Brasiovu in dilele de 17, 18, 19 si 20 Augustu st. v. 'si ia voia prin acésta a rugá pe toti acei domni si dómne, ce au de gandu a asista la acésta adunare generala, se binevoiesca a-o face acésta cunoscutu pána celu multu in 10 Augustu st. v. dlui advocatu Nicolae Strevoiu, presiedentele comitetului, strad'a Scheiloru Nr. 146.

Brasiovu, in Iuliu 1883.

Comitetulu de primire.

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu
Tipariulu lui W. Kraft.